

Handläggare
Ulrika Josephson Westberg
Telefon: 0850810039

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2021-04-22

Remiss av betänkandet "Informationsöverföring inom vård och omsorg SOU 2021:4"

Förslag till beslut

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Omedelbar justering

Sammanfattning

Remissen innehåller ett lagförslag kallat lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Lagförslaget innebär en möjligt att frivilligt inrätta ett system, kallat sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, som ger verksamheter inom socialtjänsten som avser äldre eller personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården möjlighet att få tillgång till varandras vård- och omsorgsdokumentation genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande. Den nya lagen ska även tillämpas inom arbetet med kvalitetsuppföljningar. Det finns behov av att behandla personuppgifter och att samla in dessa från andra vårdinstanser och omsorgsgivare i arbetet med att följa upp och utveckla kvaliteten i vård- och omsorgsverksamheterna. Det ska även införas ett antal integritetsstärkande bestämmelser som ska tillämpas av de verksamheter som väljer att använda sig av sådan elektronisk tillgång.

Sammantaget ställer förvaltningen sig positiv till betänkandets två huvudförslag om att införa möjlighet till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation respektive kvalitetsuppföljning.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss av betänkandet informationsöverföring inom vård och omsorg till stadsdelsnämnden. Remissen har skickats till stadsledningskontoret, socialnämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna Östermalm, Farsta och Hägersten-Älvsjö.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansliet i samarbete med äldreomsorgs-avdelningen och socialtjänstavdelningen. Pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor har getts möjlighet att lämna sina synpunkter. Rådet för funktionshinderfrågor avstår från att lämna något yttrande med hänvisning till att det kommer att hanteras av kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Ärendet

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten har under de senaste decennierna genomgått stora strukturförändringar. Dessa förändringar har påverkat förutsättningarna för att bedriva hälso- och sjukvård och socialtjänst. Hit hör ökningen av antalet utförare som är verksamma inom hälso- och sjukvård och socialtjänst, och den demografiska förändringen med en ökande andel äldre i befolkningen. Därtill har det skett en snabb teknisk utveckling. Den tekniska utvecklingen, och de effektivitetsvinster som den kan medföra, har lett till en allt högre grad av digitalisering i hälso- och sjukvård och socialtjänst. Som ett led i detta blir det allt viktigare att utforma de juridiska förutsättningarna för att effektivt och säkert överföra information mellan verksamheter inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Det finns i dag tekniska möjligheter att enkelt överföra digital information på ett sätt som tidigare inte varit möjligt. Samtidigt innebär den ökade digitalisering och möjligheten till elektroniska utlämnanden av känsliga personuppgifter att det uppstår nya sorters risker för intrång i den personliga integriteten.

Mot bakgrund av beskrivningen ovan tillsatte regeringen 2019 en utredning med uppdrag att utreda och lämna förslag som rör personuppgiftshantering inom och mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Utredningen föreslår en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Det föreslås vara frivilligt för vårdgivare (statliga myndigheter, regioner, kommuner och privata företag som ansvarar för eller bedriver hälso- och sjukvård) och omsorgsgivare (myndigheter och privata företag som ansvarar för eller utför insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar) att använda de utökade möjligheter att elektroniskt dela dokumentation som lagen ger. Men väljer de att göra det, måste de följa de integritetsstärkande bestämmelser som finns i lagen.

Inom socialtjänsten gäller förslagen dokumentation om insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar. Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation innebär att vård och omsorgsgivare får göra dokumentation om patienter och omsorgsmottagare elektroniskt tillgänglig mellan sig, om personen inte motsätter sig det. Olika utförare och den ansvariga nämnden inom socialtjänsten kan därmed ta del av varandras dokumentation, liksom vårdgivare kan ta del av socialtjänstens dokumentation och vice versa.

En förutsättning för att någon inom vården eller omsorgen ska få ta del av dokumentation hos någon annan är dock enligt huvudregeln att patienten eller omsorgsmottagaren samtycker till det. Särskilda regler gäller för de som inte kan samtycka. Patienten eller omsorgsmottagaren får ges elektronisk tillgång till sin dokumentation och ska på begäran få information om den elektroniska åtkomst som förekommit till dokumentationen om honom eller henne.

Kvalitetsuppföljning innebär i lagen uppföljning av kvaliteten på hälso- och sjukvård, som en region eller kommun ansvarar för, och insatser för äldre eller personer med funktionsnedsättningar, som en region eller kommun ansvarar för, med hjälp av personuppgifter från flera vårdinstanser (myndigheter och privata företag som ansvarar för eller bedriver hälso- och sjukvård) eller omsorgsgivare. Det är bara fullmäktige i den ansvariga regionen eller kommunen som får besluta om kvalitetsuppföljning. I beslutet ska ett preciserat ändamål med behandlingen av personuppgifter anges, liksom vem som är personuppgiftsansvarig och från vilka personuppgifter kommer att samlas in. Även lagringsperioden för personuppgifterna ska anges, och när perioden löpt ut ska personuppgifterna gallras. Patienter och omsorgsmottagare har rätt att motsätta sig att deras personuppgifter används vid kvalitetsuppföljningen och ska få information om den rätten. Identitetsuppgifter ska så långt det är möjligt vara krypterade, och bara så få personer som möjligt får ha tillgång till eventuella krypteringsnycklar. Personuppgifterna får bara behandlas för kvalitetsuppföljningen, dock att den ansvariga regionen eller kommunen får använda dem för statistik och föreskriven uppgiftsskyldighet får fullgöras.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Stab

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Synpunkter och förslag

Östermalms stadsdelsförvaltning är sammantaget positiv till utredningens förslag att öppna upp möjligheten för åtkomst till den kommunala dokumentationen mellan hälso- och sjukvård och social

omsorg. Det finns ett behov av att kunna ta del av varandras journalanteckningar i teamsamverkan. När det inte finns möjlighet att direkt ta del av patienters journaluppgifter behöver vårdpersonalen ringa till varandra för att ta reda på informationen de behöver. Ibland kan det vara svårt att få kontakt med rätt person och personalen kan behöva lägga mycket tid på att söka varandra samtidigt som patienten får vänta. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har även i sin granskning av äldreomsorgen i samband med pandemin konstaterat att dokumentation är ett bristområde. Det har bland annat sin orsak i att man dokumenterar i tre olika system runt den enskilde.

Redan idag har den kommunala hälso- och sjukvården genom sammanhållen journalföring möjlighet, under pågående patientkontakt, att ta del av delar i regionens journalsystem genom Nationell Patientöversikt (NPÖ). I NPÖ kan det dock innebära att tillgänglig information enbart är en del av journalen och inte ger en fullständig bild av aktuellt hälsotillstånd. Vårdgivare beslutar vilka delar som ska finnas tillgängliga. Det innebär trots allt en stärkt patientsäkerhet att få tillgång till journalanteckningar efter t.ex. en sjukhusvistelse men också tillgång till ansvarig läkares journalanteckningar för de patienter som bor i särskilt boende. Stockholms stad enbart konsument av NPÖ och inte en producent vilket innebär att den kommunala patientjournalen, eller delar av, inte finns tillgänglig för t.ex. ansvarig läkarorganisation. Det finns stor nytta i att kommunen även kan visa sin information så att regionens personal kan ta del av den. När äldre personer som får kommunal hälso- och sjukvård hamnar på sjukhus behöver regionens personal en helhetsbild av patienten för att kunna ta hand om den på ett korrekt och kvalitetshöjande sätt. Svaren på frågorna som regionens personal har finns ofta väl dokumenterade av kommunens sjukgymnaster, arbetsterapeuter och sjuksköterskor. Om informationen gjordes tillgänglig för regionens personal skulle det ge patienterna bättre vård och bespara både regionernas och kommunernas personal tidskrävande telefonsamtal och informationssökande.

Det är väl belyst i remissen vilka risker som direktåtkomst kan föra med sig. Däremot finns en otydlighet vilka vinster som direktåtkomst mellan huvudmän skulle kunna ge vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Ett exempel på en vinst för både ansvarig läkare/läkarorganisation och ansvarig kommunal hälso- och sjukvård skulle t.ex. vara åtkomst till en sammanhållen läkemedelsordinationshandling, något som idag inte är möjligt.

I remissen föreslås att det ska vara frivilligt för vårdgivare att ansluta sig till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation. Konsekvensen om flera vårdgivare av olika orsaker väljer att inte ansluta sig kan bli ett hinder för att uppnå önskad effekt, t.ex. säkra och effektiva flöden vid byte av vårdnivåer, vid informationsöverföringar och att effektivisera och säkerställa informationsöverföringen genom läsbarheten. Denna fråga hade med fördel kunnat belysas ytterligare i utredningen.

Förvaltningen instämmer i utredningens slutsatser kring behovet av integritetsstärkande åtgärder för att hantera de risker för integritetsintrång som utredningens förslag kan medföra. I utredningen föreslås åtgärder som till exempel att det krävs ett samtycke från patienten att dela uppgifterna, möjligheten att spärra uppgifter för tillgänglighet, krav på behörighetstilldelning, åtkomstkontroll och rätt till information om vilken elektronisk åtkomst som har förekommit.

En fråga som behöver lyftas och belysas är att olika vårdgivare/professioner inte har tillräcklig kunskap om andra vårdgivares uppdrag vilket försvårar beslut om vilken information som ska delges. Professioner inom olika områden har varierande behov av information. Det kan också finnas risker med att mottagare får del av information som kan uppfattas som känslig och som inte är relevant för de aktuella insatserna, eller som personalen inte har tillräcklig kunskap för att kunna värdera. Det är förvaltningens bedömning att dessa och andra frågor kopplat till dokumentation behöver hanteras och regleras i den fortsatta utformningen för att åtgärderna även i praktiken ska innebära ett skydd för den personliga integriteten och samtidigt uppnå de vinster som utredningen belyser.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag till utvidgade möjligheter till informationsöverföring för kvalitetsuppföljning inom vård och omsorg som huvudmannen (region eller kommun) ansvarar för i syfte att förbättra eller utveckla vården och omsorgen på verksamhetsnivå. Förvaltningen delar utredningens uppfattning att kvalitetsuppföljningen bör regleras i lag.

Östermalms stadsdelsförvaltning
Stab

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen

Kerstin Andersson
Stadsdelsdirektör

Bilagor

1. Informationsöverföring inom vård och omsorg SOU 2021:4
2. Yttrande från pensionärsrådet Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsförvaltning
Stab

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Bilaga 2

**Yttrande från pensionärsrådet vid Östermalms
stadsdelsnämnd**

Stadsdelsnämndens pensionärsråd har tagit del av ärendet och ställer sig bakom förvaltningens yttrande.

Rådet lämnar därutöver följande synpunkter:

Rådet förstår det som att en förutsättning för tillämpning är att patienten ger sitt samtycke. Man brukar ju i olika sammanhang tala om informerat samtycke men vad gäller om patienten inte kan ta emot informationen eller ge ett medvetet samtycke? Rådet anser att det krävs ett förtydligande i den här frågan.

Rådet anser också att frågan om frivillighet för vårdgivare att ansluta sig till ett sammanhållet system borde ha belysts på ett tydligare sätt, vilket också framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande. Om flera skulle välja att stå utanför så blir det svårt att uppnå den önskvärda samordningen och en bra effektivitet. Ett för vård och omsorg sammanhållet journalsystem har diskuterats och utretts i årtal. Det är verkligen hög tid att nu komma längre och se på teknikens möjligheter. Det ska naturligtvis alltid ske med beaktande av gällande integritetslagstiftning. För många är det självklart och underförstått att en läkare alltid ska ha en komplett bild av sin patient.

Rådet efterfrågar också en tydligare beskrivning av hur den enskilde får tillgång till sin dokumentation. Kommer den till exempel att finnas på 1177 där man via bank id kan ta del av sina journaluppgifter och anteckningar?

Östermalms stadsdelsförvaltning
Stab

Karlavägen 104
Box 24 156
10451 Stockholm
Växel 08-50810000
Fax
ostermalm@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Andersson, Stadsdelsdirektör	2021-04-06